

NAMN ATT MINNAS

ARTUR LUNDKVIST

Artur Lundkvist är en främmande fågel i folkhemmets kulturpolitiska ankdamm, ett underligt djur i vår Tages hage.

Som diktare är han betydande; även om han inte kommer att räknas till de förblivande lär han bli ihågkommen i handböckerna som tidstypiskt litteraturhistoriskt fenomen. Ända sedan han debuterade som eldsjäl bland de fem unga livsdyrkarna har han fångat genom den överströmmande vitaliteten, genom den sinnliga åskådligheten och inte minst genom den oerhörda receptiviteten — för intryck lika väl som inflytelser — både i sin poesi och sin prosa. Men just dessa egenskaper har när de föränas med hans programmatiskt antihistoriska, antiakademiska och anti-formalistiska inställning på samma gång varit hans svaghet som diktare. Dels har han förfallit till en ordberusning utan gräns, dels till en viss litterär eklekticism. En spirituell kritiker har en gång liknat hans dikter vid ett paternosterverk och inför en av hans prosaböcker frågat sig om det var en antologi av moderna författare. Uttrycket »katarakter av ord» återkommer ständigt i beskrivningen av Lundkvists litterära produktion och »strandlös» och »mållös» är adjektiv med vilka man sökt karakterisera den. Walt Whitman hör till Lundkvists tidigaste och viktigaste inspirationskällor och det är självfallet ingen tillfällighet att han kallat en av sina centrala diktsamlingar »Liv som gräs»

i direkt association till »Leaves of grass». När man läser hans skönlitterära oeuvre, där det ofta är omöjligt att dra gränsen mellan poesi och prosa, kan man också få känslan av att lyssna till en ändlös katalogaria — den gamla tyska filosofglosan *eine schlechte Unendlichkeit* är ett begrepp, som inte utan fog åberopats i sammanhanget.

Men även om Lundkvist i egenskap av litteraturskapare kommer att glömmas av andra än specialisterna, blir det säkerligen inte fallet med honom i egenskap av litteraturkritiker. Såsom sådan hör han till våra allra främsta inte bara i samtiden, utan genom tiderna. Det är ett erkännande som man oberoende av alla meningsmotsättningar i övrigt måste ge honom. Att denne själv lärde bondpojke från Nordskåne — poeten Göing i generationskamraten Erik Asklunds biografiska romansvit — kommit att bli vår främste introduktör av främmande litterära sändebud sedan decennier tillbaka, är om inte ett mirakel så i varje fall en utomordentligt beundransvärd prestation. Redan kvantitativt är den häpnadsväckande. Vid sidan av sin egen nästan oöverskådligt rika litterära produktion har Lundkvist hunnit med att presentera så gott som samtliga utländska modernister av betydelse — åtminstone de radikala! — för den svenska litteraturpubliken i en aldrig sinande ström av tidskrifts- och tidningsartiklar. Hans beläsenhet i den samtida litte-

raturen är enorm och inte minst förtjänstfullt är att han i så hög grad intresserat sig för av andra bortglömda eller okända litterära gebit: slaviska, spanska, latin-amerikanska, afrikanska. Men kvalitativt är prestationen inte mindre imponerande. Hans receptivitet, hans nästan mediala mottaglighet, hans förmåga till inkännande och omdiktande kommer här till sin rätt i långt högre grad än i hans egna litterära alster. Sven Stolpe har en gång träffande anmärkt att när man läser Lundkvists recension av en bok — som ibland gör intryck av ett referat i prosapoemets form — höjs den ofta till en högre dignitet än diktaren själv förmått. Man har svårt att tänka sig två mera olika mänskostyper än Artur Lundkvist och Oscar Levertin, men det ligger ändå någonting i att Stolpe jämför dem som kritiker.

Dock — hur på sitt sätt fängslande

Lundkvist än må vara som diktare och hur stor han ovedersägligen är som kritiker, är han som politiker fullkomligt vetlös. Och tyvärr har han en missriktad ambition att spela politiker, inte praktisk politiker utan poetisk politiker och liksom hans poesi omspannar hela världen uppträder han som ett Sveriges, eller skall vi säga Kråkvinkels världspolitiska samvete. När han som ung autodidakt kom till Stockholm hamnade han i rövarhänder, närmare bestämt bland de ideologiska bondfångarna i Clarté. Där lärde han sig hedonism, psykoanalys och det slags marxism, som inte är något annat än nödortfigt camouflerad kommunism. Hedonismen har han inte utan bitterhet övervunnit, psykoanalysen likaså, men från marxismen har han aldrig kunnat frigöra sig. På den punkten är han lika naiv, lika enkelspårig, lika godtrogen som för trettifem år sen och

det har kommit honom att kompromettera sin ställning som diktare och kritiker genom att uppträda som den mest förblindade kommunistiske propagandisten i hela vår litteratur. Inte för intet har han fått Leninpriset. Ingen svensk författare av rang förjänar det bättre än han.

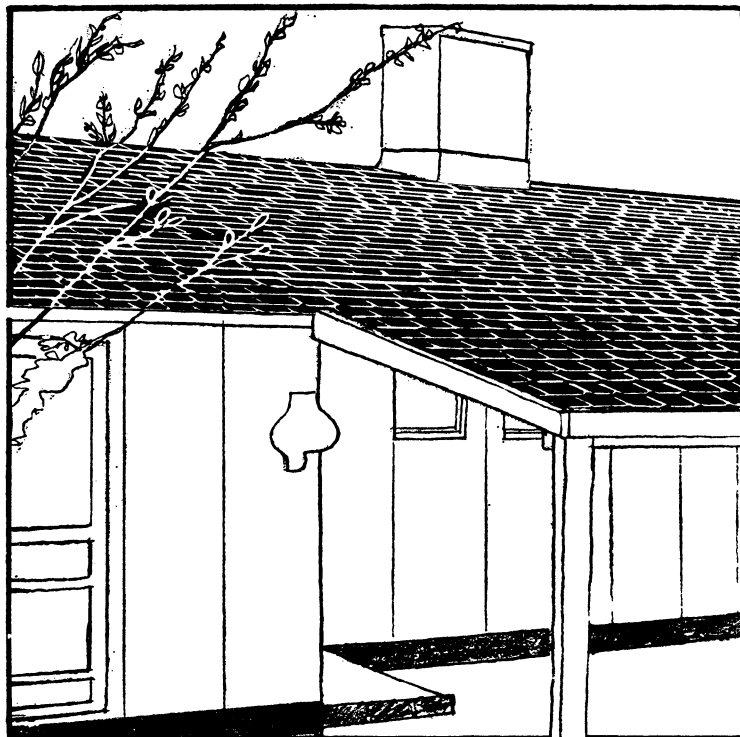
Under 1950-talet uppträdde han bland anhängarna av den s.k. tredje ståndpunkten, även kallad kålsuparteorin, som gick ut på att Väst inte var bättre än Öst, och värjde sig energiskt mot att bli beskylld för kvasikommunism. Detta var rent nonsens eftersom Lundkvist aldrig — inte ens under det stalinistiska förtryckets värsta tid — tog ställning mot Öst, men däremot alltid kritiserade Väst. När Herbert Tingsten på goda grunder intrangerade honom bland halvkommunisterna svarade han med den groteska oförsyntheten att kalla Tingsten en svensk McCarthy. Och det var ändå långt efter sedan han i sin bok »Den förvandlade draken», som förskaffade honom det välförtjänta epitetet »papegojan från Peking», defintivt avslöjat sig som kommunistisk medlöpare. Han framhöll i denna bok att kommunistpartiet i Kina gjort till sin uppgift att tjäna folket. Folket är allt som inte strider mot det stora samhällskollektivet och folket har med nödvändighet alltid rätt. Men folket kan ledas fel, kan missförstå sig självt. Det är här partiet kommer in. Det tjänar folket genom att inse och rätt tolka dess behov. »Detta är teorin och det är en utmärkt teori», säger Lundkvist utan att tänka på att han låter som ett nazistiskt eko, »i

grund och botten den enda möjliga teorin för ett socialistiskt och i djupare mening demokratiskt samhälle.» På ett annat ställe kallas också det kinesiska statsskicket för »den nya demokratin».

Krassare än så kan inte den enpartidiktaturens teori, som tillämpas inom hela östblocket, framställas och godtagas. Det kan mot denna bakgrund inte förvåna att Lundkvist i sitt fortsatta politiska skriftställarskap framhärdat i att vara en lika enögd anhängare av Öst som motståndare till Väst, framför allt Förenta Staterna. Priset i fråga om servilitet mot Sovjet togs kanske när han i somras svarade t.o.m. antisemitismen i Sovjet — ännu ett omedvetet nazistiskt eko — priset i fråga om hets mot Amerika togs kanske i den artikel om att det inte är nog att hata Amerika, som ingått i regeringsorganet Stockholms-Tidningens antiamerikanska följetong. Lundkvist antyder där på fullt allvar möjligheten av att USA:s krig i Vietnam bara är en första förövning för en systematisk folkutplåning av alla färgade i hela världen.

När man läser sådan rosenrasande gallimattias säger man sig, att den största tjänst man kan göra poeten och kritikern Artur Lundkvist är att inte ta politikern Artur Lundkvist på allvar. Men politikern Artur Lundkvist fordrar att bli tagen på allvar och så länge det sker måste man också brännmärka honom som en av kommunismens tjänstvilligaste och genom sin litterära position skadligaste hantlangare i detta land.

G. U.

REKTANGEL

— dekorativ, underhållsfri
takplatta!

REKTANGEL — helt underhållsfri takplatta — finns i olika färger och användes för såväl småhus, flerfamiljshus som offentliga byggnader. REKTANGEL tillverkas av asbest-cement. Materialet är obrännbart, starkt, lättmonterat och ekonomiskt. REKTANGEL finns i svart, grått, grönt och rött och står sig lika vackert år efter år.

Eternit®

— har så mycket mer!
